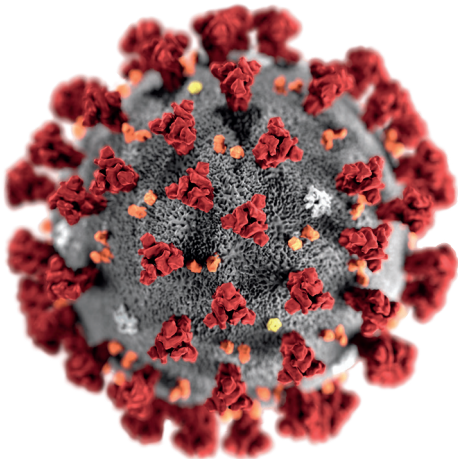

Ett uvanlig år går mot slutten og vi er stolte over alt som har blitt gjort i vannområdet og i kommunene til tross for situasjonen. Du kan lese om mye av dette her, og helt sist i nyhetskrivet kan du lese om Nitelva elveforum, hva de har jobbet med og planlegger fremover.

Korona

Til tross for koronasituasjonen har det vært stor aktivitet i vannområdet denne høsten.

Alle prosjektene som vi satte i gang i våres har gått sin gang, men aktiviteter som strandrydding og temakvelder har blitt utsatt. Som myndighetene har anbefalt jobbes det fra hjemmekontor, og de faste møtene som holdes med alle eierkommunene, fylkesmenn og fylkeskommunen blir gjennomført på Teams. Dette gjør at vi kan holde trykket oppe i vannområdet og planlegge for et godt 2021.

Kartlegging av miljøgifter i fisk

Det har vært stor interesse knyttet til analyser av fisk fra nedre del av Nitelva, og nå har resultatene kommet.

Under prøvofiske ble det fanget mest brasme, mort, flire, gjørs og noen få individer av abbor, asp, gjedde og vederbuk. Totalt ble det fanget 138 fisker. Ingen av fiskene hadde kvikksølvverdier over omsetningsgrensen på 0,5 mg/kg og tungmetallene kadmium og bly var også under det som er EUs omsetningsgrense for fiskefilét. Nivåene for miljøgiften PFOS var derimot høye hos alle fiskene med unntak av mort. Vannområdet vil nå diskutere resultatene med kommunene. Rapporten kan leses [her](#).

Foto: Mathias K. Jerpseth

Foto: Mathias K. Jerpseth

Tilstandsvurdering av kroksjøer i Nannestad

Det ligger to kroksjøer i Nannestad kommune ved Breen bru, og begge har blitt undersøkt i høst av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA).

Kroksjøen som ligger i vest har størst vannspeil, mens kroksjøen i øst ble en gang avkuttet av byggingen av E16, og vannspeilet som gjenstår er svært lite. Felles for kroksjøene er at de gror igjen i et hurtig tempo. Det ble ikke registrert noen vannplanter, hvilket vanligvis er typisk for naturtypen kroksjø. Kroksjøene fungerer mest sannsynlig som fangdam for grunneierne i dag, før vannet når Leira. Rapporten publiseres i januar.

Vannplanter ved Rud. Foto: Helge Kiland

Overvåking av vannplanter

Høsten 2020 har vannområdet undersøkt vannplanter, begroingsalger og bunndyr i vannområdet. Resultatene fra vannplantene er klare, for bunndyr og begroingsalger vil resultatene foreligge over nyttår.

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) undersøkte vannplanter fra Kjellerholen og til og med Svellet. I år tilsvarende funnene av vannplanter en generelt dårlig økologisk tilstand. Det ble funnet mange arter tolerante ovenfor eutrofiering (økt tilførsel av næringsstoffer), og færre sensitive arter, som ikke tåler næringsrikt vannmiljø. Rapporten på vannplanter kan leses [her](#).

Kartlegging av elvemusling

Nittedal kommune har i høst kartlagt elvemusling, og det var Kjell Sandaas som hadde oppdraget.

Bestanden av elvemusling i Nitelva har blitt kartlagt en rekke ganger, hvor arten tidligere har hatt en tilbakegang, og uten rekruttering. Kartleggingen i 2020 fant flere elvemuslinger av de små lengdeklassene. Dette vil si at rekrutteringen har økt i løpet av de siste årene, hvilket er en god nyhet. Økningen er mest sannsynlig en effekt av tiltakene som har blitt i og rundt Nitelva. Kommunen har fått midler fra Fylkesmannen for å gjennomføre prosjektet. Rapporten kan du lese [her](#).

Foto: Joel Berglund. Wikimedia commons

Foto: Liv Dervo

Edelkrepsprosjektet i Nittedal

Nittedal kommune har med støtte fra Fylkesmannen kartlagt edelkreps i kommunen over flere år.

I høst har Utmarksforvaltningen AS gjort en oppfølging av undersøkelser som ble utført i Nitelva i perioden 2017-2019.

Undersøkelsene bestod av prøvafiske, burforsøk, vannprøver og e-DNA. Det ble ikke fanget noen kreps i teinene, mens krepsen i burforsøkene klarte seg fint. Vannverdiene var gode, med unntak av kalsium i Ås-bekken og jern på Haug. I e-DNA-prøvene ble signalkreps påvist på noen lokaliteter, men det er høy usikkerhet knyttet til disse resultatene. Funnene følges opp i 2021. Rapporten finner du på våre [nettsider](#).

Sinkavrenning fra kunstgressbaner

Asplan Viak har kartlagt sinkavrenningen fra 6 kunstgressbaner i vannområdet.

Prøvetakingen viser at det er relativt stort utlekkingspotensiale for sink fra gummigranulatene. Undersøkelsene viser at dette tilsynelatende har lite innvirkning på resipienter, og dette skyldes i stor grad fortynningsfaktoren. Sinkavrenning kan i prinsippet føre til forringelse av den økologiske tilstanden ved svært små resipienter eller lokalt i en resipient rundt utslippspunkt.

Rapporten vil bli publisert på elveliv.no i januar.

Faktaark om vasspest

Vasspest er en fremmed planteart som det dessverre finnes mye av i vannområdet.

Vannområdet har laget faktaark om denne fremmede arten. På disse faktaarkene kan du lese om biologien til denne arten, hvordan vasspest sprer seg, hvorfor arten er en trussel for det biologiske mangfoldet og hvilke tiltak som kan gjennomføres for å fjerne/unngå videre spredning av vasspest. Det er laget et faktaark for Nitelvavassdraget og ett for Leiravassdraget og hvert av arkene tar for seg utbredelsen av vasspest i det aktuelle vassdraget.

Faktaarkene kan du lese på våre nettsider under [faktaark](#).

Vasspest. Foto: Helge B. Pedersen

Foto: Kristian Westgård

Kvikkleireskredet i Nittedal

Oppryddingen etter kvikkleireskredet på Hagan i Nittedal kommune 16. september 2019 fortsetter.

Det er satt opp en seks-trinns-plan på tilbakeføring av området, hvor de fire første trinnene er gjennomført.

- 1) Det har blitt fjernet masser fra rasgropa, for å hindre nye ras.
- 2) Trær og vegetasjon er fjernet for tilgang for anleggsmaskiner.
- 3) Gropa ble tilsatt kalksement. Ved tilsetning av kalksement blir leira mer stabil, og det blir lavere risiko for nytt ras.
- 4) Det er lagd støttefyllinger i gropa.
- 5) Gjenoppbygging av vei, vann, avløp og annen infrastruktur.
- 6) Skredmassene i elv fjernes, og elveløpet gjenopprettes.

Oppfølging av edelkrepsprosjekter

I august ble det kartlagt edelkreps i Østmarka, Leira, Gjermåa og Gjerdrumsgjermeningen.

Resultatene fra Østmarka var nedslående da det kun ble funnet edelkreps i to av 12 vann. I 1995/96 var det edelkreps i alle de undersøkte vannene. Prøvefisket i Gjerdrumsgjermeningen og Gjermåa ga også fangst, men alle bestandene kartlagt ble karakterisert som svake. Det var ekstra stas å finne edelkreps i Gjerdrumsgjermeningen da det ikke var registrert edelkreps i dette vannet fra før. Årsaken til de svake bestandene skyldes trolig lave kalsiumverdier. Rapporten fra kartleggingen kommer også med forslag til videre oppfølging. Du kan lese rapporten [her](#).

Faktaark om ørekyt

Ørekyt er en liten fisk som finnes naturlig mange steder i landet, men som har blitt spredd videre av mennesker til steder der den ikke hører hjemme.

Det er nå laget to faktaark om ørekyt, ett for Leiravassdraget, og ett for Nitelvavassdraget. På faktaarkene kan du lese om biologien til ørekyt, hvorfor den betraktes som en fremmed art enkelte steder og hvorfor den utgjør et problem der den ikke hører hjemme. På faktaarket over Leiravassdraget kan du også lese kort om noen prosjekter i Lunner og Nannestad hvor det er gjennomført bekjempelse av arten. Faktaarkene finner du ved å følge [linken](#).

Illustrasjon av Jan Fekjan. (CC BY-SA 4.0)

Overvåking av bunndyr og begroingsalger

Denne høsten har det blitt gjennomført overvåking av bunndyr og begroingsalger.

Norconsult har hatt i oppdrag med den biologiske overvåkingen og begroingsalgene ble undersøkt i august mens bunndyrene ble undersøkt i november. Begroingsalgene er ferdig analysert men det gjenstår fortsatt å analysere alle bunndyrene. Rapport skal foreligge i midten av februar, og den vil da bli publisert på våre nettsider. Resultatene fra disse undersøkelsene vil lastes opp i databasen Vannmiljø og så bli hentet inn i databasen Vann-Nett for å oppdatere økologisk tilstand på de vannforekomstene som er undersøkt.

Nittedal Elveforum presenterer seg

Nittedal Elveforum ble etablert mot slutten av 2019. Vi skal være en venneforening for elva vår og gi Nitelva en stemme i det offentlige rom bygd på naturfaglig kunnskap og miljømessige hensyn for å verne om elvas kvaliteter og bedre livsbetingelsene for de som lever i og langs elva.

Vårt første år som venneforening for Nitelva er bak oss. Organisasjonen er etablert, styret arbeider jevnt og trutt, og epostliste, [hjemmeside](#) og [facebookside](#) er på plass for å nå ut til medlemmer og andre interesserte.

Den nære naturen, med ville dyr og levende økosystem gir gratis rekreasjon og store opplevelser. Nitelva (Hakadalselva i øvre strekk) som starter som ei elv i fossestryk på sin vei ut fra Nordmarka går over til å bli ei rolig, meandrerende og bred elv når den renner ut i urbane Lillestrøm. Denne elva er vår nærnatur. Elva er vernet på grunn av det rike og unike biologiske mangfoldet.

Sammen med ivrige naturinteresserte Nittedøler, med særlig kjærlighet for elva og nærnaturen, har vi fått til mye i vårt første år. Vi er i full gang med rydding av søppel. Mange tonn søppel er hentet ut i løpet av mer enn 1000 dugnadstimer i til sammen 26 ryddedugnader. En enorm jobb, men allikevel er bare 5 km av elva ryddet. Vi trenger hjelp.

Vi har også begynt opprydningen av fremmede plantearter som sprer seg og dominerer elvebredden. Vi har startet kampen mot kjempespringfrø, og har i samarbeid med Nittedal kommune etablert et 3-års prosjekt med mål om å sanere denne arten fra Nittedal.

Utfall ved elvekraftverkene i Hakadal forekommer 2-5 ganger hver måned. Da strypes vannføringen i elva, noe som er uheldig for livet i elva. Vi arbeider med Løvenskiold om å få på plass en automatisk luke som sørger for jevn vannføring nedstrøms kraftverkene.

Elva vår er ytterligere truet på mange fronter. Dette peker fremover på arbeider vi har foran oss:

- Kildene til nytt søppel ut i Elva er ikke kartlagt ei heller under kontroll. Kildene er landbruk, Rv4, bolighus, privat og kommersiell aktivitet langs elva. Et kartleggingsprogram må settes i gang.
- Avrenning fra massedeponiet i Hakadal og nedslamming av elvebunnen truer økologien i elva.
- Trasevalg for kloakkledning ut av Nittedal til det interkommunale kloakkhåndteringsanlegget på Romerike. Vi arbeider mot de som forfekter ideen om å velge elva som trase.
- Vi arbeider med kommunen for å lage en «Bruk, vern og forvaltningsplan for Nitelva». Til nå har Nittedal kommune ingen overordnet plan for elva si.
- Vi jobber med at veiutbygging av Rv 4 ikke skal skade livet i og langs elva. En eventuell ny vei må gi rom for den ville nærnaturen vi har i bygda. Det er vårt ansvar å verne 'vårt Amazonas'.

Vi ønsker velkommen nye og gamle medlemmer til å engasjere seg for elva vår og naturen omkring oss. Et levende miljø er fundamentalt for å leve gode liv.

Vannområde Leira-Nitelva

Sekretariatet, c/o Lillestrøm kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm

Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61

post@elveliv - elveliv.no - facebook.com/vannomradeLeiraNitelva

Hvis du ønsker å motta "Vassdragene" på epost, send en mail til daglig leder:
line.gustavsens@lillestrom.kommune.no

